

नव ज्ञानचेतना

NAWA JANACHETANA NATIONAL DAILY राष्ट्रिय दैनिक

अभिनेत्री स्वस्तिमा खड्काको लागि २०८३ साल सास बनिरहेको छ । जसवर्ष उनले व्यवसायिक र सलीखालागि दुबै पक्षबाट प्रशंसित फिल्म "लालीबजार" दर्शकलाई दिइन् । अहिलेको "मस्ट डिमाण्डेड" अभिनेत्री स्वस्तिमालाई ७०औं जन्मदिन शुभंछाई छ । एकतिर कथानक र अर्कोतिर विज्ञापन फिल्ममा उनको व्यस्तता बढेको छ । करिअरको १० वर्षमा आफूलाई आर्टिस्ट र कमेडियन दुवै रूपले फिल्ममा स्वरितमा सिर्जनात्मक कार्यमा पनि अघि बढ्न चाहन्छिन् ।

आजको विचार...

सद्भावको...
(दुई पेगमा)

नाथिका रेखा थापा र गिरि नेपाल आ सङ्गीतमा दाइजी प्रशान्तरुद्र "महिला शक्ति जागरण अभियान" कलिक उत्तमको उद्घाटन गरेका छन् । कलिकजान रिसर्च केन्द्रद्वारा अर्द्धशताब्दी राजधानीमा पत्रकार सञ्जालको अगुवाता गरी "कलिक कालुज" र कलिक केरुञ्जी अभियानलाई "महिला शक्ति जागरण अभियान" चलाउनेसमेत जनाएको छ । नाथिका रेखा थापाले नेपालमा अझै पनि महिलाहरू अधिकारबाट वञ्चित रहेको बताउँदै स्वागत योग्य फल सम्पन्नको शुभकामना दिइन् ।

□ वर्ष ३२ □ अंक १८ □ २०८३ साउन १८ गते मंगलबार 4 August 2026, Tuesday □ पृष्ठ संख्या 8 मूल्य रु ५/-

संक्षिप्त समाचार

इरानमा दुई जनालाई मृत्युदण्ड

(रासस/एएफपी)

तेहरान, साउन १८/इरानले इजरायलका लागि जासूसी गरेको आरोपमा दोषी ठहरिएका दुई जनालाई सोमबार मृत्युदण्ड दिएको न्यायपालिकाले जनाएको छ । जासूसीको आरोपमा इरानमा पक्राउ परेका दुई जनालाई मृत्युदण्डको फैसला भएको छ । इरानको न्यायपालिकासम्बन्धी सञ्चारमाध्यम 'मिजान'का अनुसार, ओमिद बेहजद र पौरिया सुवतलाई इजरायली गुप्तचर निकाय 'मोसाद'का एजेन्टलाई सन्दिग्ध शैली सैन्य तथा सुरक्षा स्थलहरूको विवरण उपलब्ध गराएको आरोपमा फाँसी दिइएको हो । उनीहरूलाई 'जासूसी र जियोमिन्ट शासनसँग सहकार्य' गरेको अभियोगमा दोषी ठहर गरिएको मिजानले जनाएको छ । तर उनीहरूलाई कहिले पक्राउ गरिएको थियो र मुद्दाको प्रक्रिया कहिले सुरु भयो भन्ने विवरण सार्वजनिक गरिएको छैन । मिजानका अनुसार, ती दुई व्यक्ति युद्धका क्रममा सैन्य तथा सुरक्षा केन्द्र सम्बन्धी सूचना उपलब्ध गराएर विदेशी गुप्तचर निकायलाई सहयोग गरेका थिए । अधिकारवादी संस्था एमनेस्टी इन्टरनेसनलका अनुसार, चीनपछि इरान विश्वमा सबैभन्दा धेरै मृत्युदण्ड दिने देशमध्ये एक हो ।

बालबालिकालाई डिजिटल जोखिमबाट सुरक्षित गरौं

- बालबालिकालाई सुरक्षित र जिम्मेवार डिजिटल प्रयोगबारे सचेत गराऔं,
- व्यक्तिगत विवरण, पासवर्ड र गोप्य जानकारी सुरक्षित राख्न सिकाऔं,
- अपरिचित व्यक्तिसँग अनलाइन सम्पर्क गर्दा सावधानी अपनाऔं
- शंकास्पद लिङ्क, संदेश र सामग्रीबाट टाढा रहन प्रेरित गरौं
- इन्टरनेट प्रयोगमा अभिभावकीय निगरानी र संवाद बढाऔं
- सामाजिक सञ्जालको सकारात्मक र मर्यादित प्रयोग गरौं
- अनलाइन दुर्व्यवहार भए/गरेको पछ्यामा नजिकको प्रहरी कार्यलयमा खबर गरौं

प्रविधिको सही प्रयोगमार्फत बालबालिकाको सुरक्षित भविष्य निर्माण गरौं

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड

छुट्टाछुट्टै घटनामा ट जनाको मृत्यु

सवारी दुर्घटनामा तीन, करेन्ट लागेर दुई, डुबेर एक र मृत अवस्थामा दुई जना फेला परेका हुन् । प्रहरीले सबै घटनाका सम्बन्धमा आवश्यक अनुसन्धान गरिरहेको जनाएको छ ।

हावा संवाहना

पाल्पा, साउन १८/देशका विभिन्न जिल्लामा भएका छुट्टाछुट्टै दुर्घटना तथा अन्य घटनामा आठ जनाको मृत्यु भएको छ । केन्द्रीय प्रहरी समाचार कक्षाका अनुसार सवारी दुर्घटनामा तीन, करेन्ट लागेर दुई, डुबेर एक र मृत अवस्थामा दुई जना फेला परेका हुन् ।

सवारी दुर्घटनाअन्तर्गत नवलपरासी (पश्चिम)को सुनवल नगरपालिका-३ सोमनाथ पुल नजिक अज्ञात सवारीसाधनले लु.८३ प ९४५ नम्बरको मोटरसाइकललाई ठक्कर दिँदा सुनवल-६ का ४० वर्षीय राजेन्द्र ढकालको मृत्यु भएको छ । गम्भीर घाइते भएका उनको जिल्ला अस्पताल परासीमा उपचारका क्रममा मृत्यु भएको प्रहरीले जनाएको छ । दुर्घटनापछि फरार सवारीसाधनको खोजी भइरहेको छ । त्यस्तै गरी फाफाको कन्काई नगरपालिका-४ कोटिहोमस्थित सडकमा पिकअपको ठक्करबाट ७० वर्षीय पैदलयात्री प्रल्हाद शिवाकोटीको मृत्यु भएको छ । घाइते भएका उनको प्रादेशिक अस्पताल भद्रपुरमा उपचारका क्रममा मृत्यु भएको हो । दमकबाट बिर्तामोडतर्फ आउँदै गरेको मे.१ च ५१०४ नम्बरको पिकअपले उनलाई ठक्कर दिएको थियो । पिकअप चालकलाई प्रहरीले नियन्त्रणमा लिएको छ । यस्तै सर्लाहीको हरिवन नगरपालिका-४ गणेश चोकमा टुक्ले साइकललाई ठक्कर दिँदा हरिपुर

भएको छ । घाइते भएका उनको प्रादेशिक अस्पताल भद्रपुरमा उपचारका क्रममा मृत्यु भएको हो । दमकबाट बिर्तामोडतर्फ आउँदै गरेको मे.१ च ५१०४ नम्बरको पिकअपले उनलाई ठक्कर दिएको थियो । पिकअप चालकलाई प्रहरीले नियन्त्रणमा लिएको छ । यस्तै सर्लाहीको हरिवन नगरपालिका-४ गणेश चोकमा टुक्ले साइकललाई ठक्कर दिँदा हरिपुर

नगरपालिका-५ का साइकलयात्री ५० वर्षीय पंचलाल चौधरीको घटनास्थलमै मृत्यु भएको छ । म.प्र ०३-००२ ख ११९४ नम्बरको टुक्ले साइकललाई ठक्कर दिएको थियो । टुक् चालकलाई प्रहरीले नियन्त्रणमा लिएको छ । काठमाडौं र सर्लाहीमा करेन्ट लागेर दुई जनाको ज्यान गएको छ । काठमाडौंको चन्द्रागिरी नगरपालिका-१० स्थित ईटाभट्टामा काम गर्ने सिराहा

घर भएका ४० वर्षीय दानबहादुर विकको मेसिनमा जम्मेको पानी फाल्ने क्रममा करेन्ट लागेर मृत्यु भएको हो । गम्भीर घाइते भएका उनको वेष्ट सिटी अस्पताल सिप्रदीमा उपचारका क्रममा निधन भएको प्रहरीले जनाएको छ । सर्लाहीको मर्लगावा नगरपालिका-९ का २९ वर्षीय रामईश्वर महतोको आफ्नै घरमा तार जोड्ने क्रममा करेन्ट लागेर मृत्यु भएको छ । उनलाई उपचारका

लागि जनकपुर लगेर पनि बचाउन सकििएन । काठ्या अस्पताल जनकपुरमा थप उपचारका क्रममा उनको ज्यान गएको प्रहरीले जनाएको छ ।

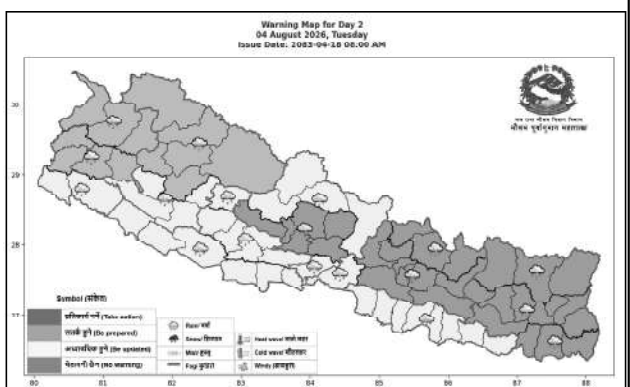
यस्तै कैलालीमा डुबेर एक जनाको मृत्यु भएको छ । कैलालीको गौरीगंगा नगरपालिका-८ लिक्मा बस्ने गणेश बहादुर धामीको छोरा १२ वर्षीय सल्लिम धामीको सोही ठाउँस्थित लिक्मा खोलाबाट डुबेर मृत्यु भएको हो । पीडी खेल्ने क्रममा डुबेर अशक्त भएका उनको केबि सौगात पोलिक्लिनिक् बडैपुरमा उपचारको क्रममा मृत्यु भएको प्रहरीले जनाएको छ । यस्तै रुपन्देही र कैलालीमा दुई जनाको शव फेला परेको प्रहरीले जनाएको छ ।

बुटवल उपमहानगरपालिका-१७ र १९ बीचको मोतिपुर दुईमुहानस्थित नहरमा करिब ४५ वर्षीय एक महिलाको शव फेला परेको छ भने कैलालीको घोडाघोडी नगरपालिका-४ रामपुरस्थित खोपडी खोलाका ७२ वर्षीय लालबहादुर बटलाको शव फेला परेको छ । प्रहरीले सबै घटनाका सम्बन्धमा आवश्यक अनुसन्धान गरिरहेको जनाएको छ ।

बुधबारसम्म मनसुन सक्रिय, सतर्कता रहन आग्रह

पाल्पा, साउन १८/ आगामी बुधबारसम्म देशका विभिन्न स्थानमा वर्षा तथा केही क्षेत्रमा भारीपछि धेरै भारी वर्षाको सम्भावना रहेको जल तथा मौसम विज्ञान विभागले जनाएको छ ।

विभागले सोमबार देशका पहाडी भू-भागका एक-दुई स्थान तथा लुम्बिनी प्रदेशको तराईका एक-दुई स्थानमा भारी वर्षाको प्रक्षेपण गरेको थियो । कर्णाली प्रदेशका पहाडी क्षेत्र तथा लुम्बिनी प्रदेशका पहाडी र तराईका एक-दुई स्थानमा धेरै भारी वर्षा मापन गरेको छ । सोमबार राति कोशी, बागमती र गण्डकी प्रदेशका हिमाली, पहाडी तथा तराईका एक-दुई स्थान र लुम्बिनी प्रदेशका पहाडी तथा तराई क्षेत्रमा भारी वर्षाको प्रक्षेपण गरिएको थियो । यस्तै, कोशी, बागमती र गण्डकी प्रदेशका हिमाली तथा पहाडी क्षेत्रका केही स्थानमा धेरै भारी वर्षा हुन सक्ने विभागद्वारा मौसम बुलेटिनमा उल्लेख छ । मकवानपुर, कोशी, बागमती र गण्डकी प्रदेशका हिमाली तथा पहाडी

भू-भाग र मधेश प्रदेशका एक-दुई स्थानमा भारी वर्षाको सम्भावना रहेको विभागले जनाएको छ । बुधबार पनि कोशी, बागमती र गण्डकी प्रदेशका हिमाली तथा पहाडी क्षेत्र तथा लुम्बिनी प्रदेशका पहाडी र तराईका एक-दुई स्थानमा भारी वर्षाको

सम्भावना रहेको विभागको पूर्वानुमान छ । विभागले आगामी तीन दिन वर्षाको गतिविधि बढ्ने भएकाले विशेष गरी सुनतला रङ्गले सङ्केत गरिएका जोखिमयुक्त क्षेत्रमा बसोबास गर्ने नागरिकलाई सतर्कता अपनाउन आग्रह गरेको छ । विभागले

देशका विभिन्न जिल्लामा बहने स-साना नदी तथा खोलाका बहाव उल्लेख बढ्ने र आकस्मिक बाढी (फ्यास फ्लड) को जोखिम रहेकाले सतर्कता अपनाउन आग्रह गरेको हो ।

-माईको बन्तिन पेगमा...

पा.वि.ह.र.नं. ०५१/०५२

पा.वि.प्र.का.र.नं. ११/०५१/०५२

जनचेतना

सम्पादकीय

कोदो खेतीको प्रवर्द्धन गरौं

पोषण, स्वास्थ्य, वातावरणीय अनुकूलता र आर्थिक सम्भावनाका दृष्टिले अत्यन्त महत्त्वपूर्ण बालीको रूपमा रहेको कोदो खेती हिजो आज भने क्रमशः ओभेल्मा पर्दै गएको छ । आधुनिक कृषि नीति, बजार पहुँचको अभाव, प्रशोधन उद्योगको कमी र युवापुस्ताको खेतीप्रतिको घट्दो आकर्षणका कारण यसको उत्पादन क्षेत्र खुम्चिँदै गएको छ । उचित मूल्य, ब्रान्डिङ र बजार व्यवस्थापनको अभावले किसान पनि निरुत्साहित भएका छन् ।

कोदो पौष्टिकताको हिसाबले विश्वको महत्त्वपूर्ण बाली हो । थोरै खाएर पनि पेट भरिने र धेरै पोषण तत्व प्राप्त गर्न सकिने बालीको रूपमा कोदोलाई लिइन्छ । यसको खेती कम मलिलो तथा सुख्खा जमामा गर्न सकिन्छ र पहाडी भागमा कम खर्चमा कोदो खेती गर्न सकिन्छ । कोदोबाट डिङो, रोटी, सातु, लिटो, खोले, पुवालगायत परिकार बनाएर खान सकिन्छ । खाद्य सुरक्षाको दृष्टिकोणले कोदो ज्यादै महत्त्वपूर्ण बाली हो । भाते बानीको संस्कृतिमा हुर्केको हाम्रो गाउँ समाजमा कोदोलाई नेपालीको भातछामा पनि कम महत्त्व दिने गरेको पाइन्छ । तर पछिल्ला दिवसा जनचेतना वृद्धि र स्वास्थ्यको दृष्टिकोणले कोदो लाभदायक भएकाले यसको महत्त्व तथा उपयोगिता दिनदिनै बढ्दै गइरहेको छ । महत्त्व र उपयोगिता बढ्दै गए पनि खेती गर्ने प्रचलन भने घट्दै जानु दुःख हो । जलवायु परिवर्तन, खाद्य असुरक्षा र कुपोषणजस्ता चुनौती बढिरहेका बेला कोदोको उत्पादन, उपभोग र बजारीकरणलाई प्राथमिकता दिनु आजको आवश्यकता बनेको छ । कोदोमा प्रशस्त मात्रामा क्याल्सियम, आइरन, फाइबर तथा अन्य आवश्यक पोषक तत्व पाइन्छ । मधुमेका बिरामी, वृद्धवृद्धा र स्वास्थ्यप्रति सचेत व्यक्तिका लागि यो निकै उपयोगी खाद्यान्न मानिन्छ । यति धेरै महत्त्व हुँदाहुँदै पनि कोदो खेतीले अपेक्षित प्राथमिकता पाएको छैन । सरकारले मत वर्षेदिखि राष्ट्रिय कोदो दिवस मनाउँदै आएको छ । यस वर्तमान पक्षीको पटक राष्ट्रिय कोदो दिवस मनाइएको छ । यस वर्षको नारा 'कोदोबाली संरक्षण र प्रवर्द्धन : खाद्य तथा पोषण सुरक्षा संवर्धन' रहेको छ । तर पनि यो खेती प्रवर्द्धनमा सरकारले बजेट नै छुट्याएको पाइँदैन । अधिकांश स्थानीय तहले पनि रेशम बालीको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गर्दै उत्पादन वृद्धि गरिने नीति यस्तैफ बजेट छुट्याएको पाइँदैन । अब सरकारले कोदो उत्पादनलाई प्रोत्साहन गर्न नीतिसँगै बजेट विनियोजन गर्न जरुरी छ । निजी क्षेत्रले पनि कोदोका मुख्यवर्द्धित उत्पादन विकास गरी स्वदेशी तथा अन्तर्राष्ट्रिय बजार विस्तारमा सक्रिय भूमिका खेल्नुपर्छ । कोदो केवल परम्परागत अन्न होइन, यो स्वस्थ जीवन, दिगो कृषि र आत्मनिर्भर अर्थतन्त्रको आधार बन्न सक्ने सम्भावनायुक्त बाली हो । तसर्थ किसान, उपभोक्ता, निजी क्षेत्र र सरकार सबैले मिलेर कोदोको उत्पादन, उपभोग र प्रवर्द्धनमा जोड दिन जरुरी छ ।

Opinion @ Social Network

"जिन्दगी त्यतिबेला मात्र सुन्दर र शान्त देखिन्छ,

जब हामी अरुबाट बाधा राख्न छोडेर आफैमा भरोसा राख्न थाल्छौं।"

(कृष्ण बापाको फेसबुक स्टेटसबाट www.facebook.com/Krishna.Thapa)

यो सारथमा सामाजिक संजालमा पोस्ट गरिएका धारणाहरु रक्छौं । यसका लागि हामी फेसबुक पेज www.facebook.com/shitalapati मा लगन गर्न सक्नुहुनेछ ।

नवजनचेतना वैजिकको पछिल्ला तपाईंहरूलाई आइरहेको छ । जो पछिका अठ्ठ रस्तरीय अति पठनीय बनाउनेका लागि तपाईंहरूको अनुकूल सुझावहरूको हामीलाई अचल्को जतनी छ । पाठकपुत्र तपाईंका सुझावहरू टिप्पणी हामीलाई सहजो गठ्नुहुन हामी अनुरोध गर्दछौं ।

नवजनचेतना वैजिक

भगवतीदेवी तामनेर, पाल्पा

प्रहरी कार्यालय	२४औँ
बुटवल ०३१-४००२२	सिमाना अस्पताल भैरहवा ०३१-४००१३
स.प्र.बामनाथ बुटवल ०३१-४००३३६९	मिडिफेन अस्पताल ४००००१
परिवार नियोजन सभा पाल्पा ०३१-४००३३	कानिपुर टोपेल हस्पिटल ०३१-४००४०
भैरहवा ०३१-४००१९	आँखा अस्पताल पाल्पा ०३१-४००३३, ४००१९
अर्घाखाँची ०३१-४००१९	लुम्बिनी मेडिकल कलेज पाल्पा ०३१-४००१९
गुमी ०३१-४००१९	चिकित्सक पाल्पा ०३१-४००१९
पारसी ०३१-४००१९	भैरहवा आँखा अस्पताल ०३१-४००१३
तौलिया ०३१-४००१९	आँखा अस्पताल अस्पताल ०३१-४००१३
पाल्पा ०३१-४००१९, ४००१९	तम्घास सिमाना अस्पताल ०३१-४००१३
इलाम रामपुर ०३१-४००१९	तौलिया सिमाना अस्पताल ०३१-४००१३
अर्घाखाँची ०३१-४००१९	सिमाना सिमाना अस्पताल ०३१-४००१३
लुम्बिनी अस्पताल अस्पताल ०३१-४००१३, ४००१३	बुटवल सिमाना ०३१-४००१३
लुम्बिनी अस्पताल अस्पताल ०३१-४००१३, ४००१३	लुम्बिनी मेडिकल कलेज ०३१-४००१३

सद्भावको दीर्घकालीन बाटो

कुरा सुरु गरौं, अल्बर्ट आइन्स्टाइनको एउटा बहुचर्चित भनाइबाट - "We cannot solve our problems with the same thinking we used when we created them."

अर्थात् हामीले आफ्ना समस्याहरू त्यही सोच प्रयोग गरेर समाधान गर्न सक्दैनौं, जुन सोच प्रयोग गरेर ती समस्याहरू सिर्जना भएका थिए । नेपालको वर्तमान साम्प्रदायिक समस्या समाधानको सन्दर्भमा यो भनाइ अझ सार्थक देखिन्छ । विश्व समुदायले नेपाललाई धार्मिक, भाषिक, जातीय र सांस्कृतिक विविधताले भरिएको देशका रूपमा चिन्ने गरेको छ । यही विविधताले नेपाल र नेपाली समाजको शक्ति निर्माण मात्र गरेको छैन, त्यसलाई अझ बलियो पनि बनाएको छ । यो यथार्थ सबैले आत्मसाध गर्न आवश्यक छ । नेपालको संविधानले पनि नेपाललाई धर्मनिरपेक्ष, समावेशी र लोकतान्त्रिक गणतन्त्रका रूपमा परिभाषित गरेको छ । तर पछिल्ला वर्षहरूमा सामाजिक सञ्जाल, राजनीतिक धुवीकरण, धार्मिक पहिचानको राजनीति तथा भूराजनीतिक जटिलताका कारण साम्प्रदायिक तनावका घटनाहरू बढ्दै गएको छ । कुनै स्थानीय वा व्यक्तिगत विवादबाट सुरु भएको घटना विभिन्न माध्यममार्फत राष्ट्रिय बहसको विषय बन्न पुग्ने प्रवृत्ति देखिएको छ, जुन चिन्ताजनक हो । यस्तो अवस्थामा सरकारले वार्ता, सहमति वा सम्झौतामार्फत तत्काल परिस्थिति नियन्त्रणमा ल्याउने प्रयास गर्नु आवश्यक हुन्छ । तर प्रश्न उठ्छ-के यति मात्रले समस्याको दीर्घकालीन समाधान सम्भव छ ? यसको उत्तर सहज छैन । सहमति र सम्झौताले तत्कालका लागि तनाव कम गर्न सक्छ, तर त्यसले संरचनागत रूपमा समस्याको स्थायी समाधान गर्न सक्दैन । नेपालको जटिलतामा विभिन्न एजेन्डाहरू, विद्रोह तथा जातीय-क्षेत्रीय सैन्यपक्ष राज्यसँग पटक-पटक सहमति भएका छन् । तर तीमध्ये धेरैजसो सहमति प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन नहुँदा समस्या पुनः दोहोरिने गरेका छन् । एउटै विषयमा पटक-पटक सहमति गर्ने तर कार्यान्वयन नगर्ने राजनीतिक संस्कृति र राज्यप्रतिको विश्वास कमजोर बनाएको छ । धार्मिक विविधताले समृद्ध नेपालजस्तो मुलुकमा यस्तो कमजोरी दीर्घकालीन रूपमा खोचिपूर्ण हुन सक्छ ।

तथ्याकीय अवस्था र संस्था
२०७८ सालको राष्ट्रिय जनगणनाअनुसार नेपालमा करिब ८१ प्रतिशत हिन्दु, ८ प्रतिशत बौद्ध, करिब ५ प्रतिशत मुस्लिम, करिब ५ प्रतिशत किराँत जाति बाँकी इसाई, प्रकृति पूजक र अन्य धर्मावलम्बी छन् । यी समुदायहरू शताब्दीदेखि सहअस्तित्वका साथ एउटै समाजमा बस्दै आएका छन् । यही कारण नेपाल धार्मिक सहिष्णुताको उत्कृष्ट उदाहरणका रूपमा विश्वभरमा परिचित छ । तर पछिल्ला वर्षहरूमा धार्मिक संघर्षमा खलबलिने घटनाहरू बढ्दै गएको छ । लामो समयदेखि मिलेर बसेको नेपाली समाज पछिल्ला वर्षहरूमा किन घुम्मा र विभाजनको राजनीतिगत धुँवले ढाँकेको छ भने विषयले गर्भभरी अडथेल छ । अभिव्यक्ति

टेकेन्द्र जोशी

विश्व समुदायले नेपाललाई धार्मिक, भाषिक, जातीय र सांस्कृतिक विविधताले भरिएको देशका रूपमा चिन्ने गरेको छ । यही विविधताले नेपाल र नेपाली समाजको शक्ति निर्माण मात्र गरेको छैन, त्यसलाई अझ बलियो पनि बनाएको छ । यो यथार्थ सबैले आत्मसाध गर्न आवश्यक छ । नेपालको संविधानले पनि नेपाललाई धर्मनिरपेक्ष, समावेशी र लोकतान्त्रिक गणतन्त्रका रूपमा परिभाषित गरेको छ । तर पछिल्ला वर्षहरूमा सामाजिक सञ्जाल, राजनीतिक धुवीकरण, धार्मिक पहिचानको राजनीति तथा भूराजनीतिक जटिलताका कारण साम्प्रदायिक तनावका घटनाहरू बढ्दै गएको छ । कुनै स्थानीय वा व्यक्तिगत विवादबाट सुरु भएको घटना विभिन्न माध्यममार्फत राष्ट्रिय बहसको विषय बन्न पुग्ने प्रवृत्ति देखिएको छ, जुन चिन्ताजनक हो । यस्तो अवस्थामा सरकारले वार्ता, सहमति वा सम्झौतामार्फत तत्काल परिस्थिति नियन्त्रणमा ल्याउने प्रयास गर्नु आवश्यक हुन्छ ।

अनुसन्धानको माग गर्दछ ।
राजनीतिक स्थायित्व बढाएको सम्प्रदाय

साम्प्रदायिक तनावको अर्को प्रमुख कारण राजनीतिक स्थायित्व पनि हो । लोकतान्त्रिक समाजमा धार्मिक स्वतन्त्रता सबै नागरिकको मौलिक अधिकार हो । तर धर्मलाई राजनीतिक समर्थन जुटाउने साधन बनाइँदा समाज विभाजित हुन्छ । कुनै पनि राजनीतिक दल वा समूहले आफ्नो प्रभाव विस्तार गर्न धार्मिक भावनाको प्रयोग गर्न थालेमा त्यसले दीर्घकालीन रूपमा राष्ट्रिय एकतालाई कमजोर बनाउँछ । नेपालभरको संवेदनशील भूराजनीतिक अवस्थिति भएको देशका लागि यस्तो प्रवृत्ति अझ जोखिमपूर्ण हुन्छ । नेपाल दुई ठुला शाक्ति राष्ट्र भारत र चीनको बिचमा अवस्थित छ । दुवै देशसँग नेपालको गहिरो आर्थिक, सांस्कृतिक र रणनीतिक सम्बन्ध रहेको छ । दक्षिण एसियामा धार्मिक पहिचानसँग जोडिएका समाधानभन्दा बढी समस्या यती राख्ने काम गरेको अलोचना हुँदै आएको छ ।

यसरी गर्न सकिन्छ न्यूनीकरण
दीर्घकालीन समाधानका लागि राज्यले केही आधारभूत क्षेत्रमा गम्भीरतापूर्वक काम गर्नुपर्छ । कानुन सबै नागरिकका लागि समान रूपमा लागू हुनुपर्छ । धर्म, जाति, भाषा वा राजनीतिक पहुँचका आधारमा कानुनी व्यवहार फरक देखिएमा समाजमा अन्यायको भावना बढ्छ । घृणात्मक अभिव्यक्ति, हिंसात्मक उल्कासह र फुटा सृजनाबिहृद् प्रभावकारी कानुनी व्यवस्था तथा निष्पक्ष कार्यान्वयन आवश्यक छ । अभिव्यक्ति

धुवीकरणले दशकौं लामो गृहयुद्ध निम्त्यायो । भारतका विभिन्न स्थानमा समय-समयमा भएका धार्मिक दृष्टिले हजारौं मानिस प्रभावित भएका छन् । म्यानमारमा धार्मिक तथा जातीय द्वन्द्वले अन्तर्राष्ट्रिय मानवअधिकार सङ्घटन सिर्जना गरेको थियो । यी उदाहरणहरूले एउटा स्पष्ट सन्देश दिन्छन्-साम्प्रदायिक तनावलाई सुरुमै संवेदनशील ढङ्गले व्यवस्थापन गर्न नसकिँदा त्यसको मूल्य राष्ट्रले निकै महँगो तिर्नुपर्छ । नेपालमा पनि विभिन्न घटनापछि सरकार, स्थानीय प्रशासन र आन्दोलनरत पक्षबिच सहमति भएका छन् । तर तीमध्ये धेरैजसो सहमति तत्कालीन तनाव कम गर्नमा मात्र सीमित भएको देखिन्छ । कार्यान्वयनका लागि स्पष्ट समय सीमा, कानुनी संरक्षण, प्रभावकारी अनुगमन र सार्वजनिक जवाफदेहिताको अभाव हुँदा ती सहमतिहरू निष्पक्ष बन्दै गएका छन् । सहमति गरेर फाइल बन्द गर्ने संस्कृति र समस्या समाधानभन्दा बढी समस्या यती राख्ने काम गरेको अलोचना हुँदै आएको छ ।

यसरी गर्न सकिन्छ न्यूनीकरण
दीर्घकालीन समाधानका लागि राज्यले केही आधारभूत क्षेत्रमा गम्भीरतापूर्वक काम गर्नुपर्छ । कानुन सबै नागरिकका लागि समान रूपमा लागू हुनुपर्छ । धर्म, जाति, भाषा वा राजनीतिक पहुँचका आधारमा कानुनी व्यवहार फरक देखिएमा समाजमा अन्यायको भावना बढ्छ । घृणात्मक अभिव्यक्ति, हिंसात्मक उल्कासह र फुटा सृजनाबिहृद् प्रभावकारी कानुनी व्यवस्था तथा निष्पक्ष कार्यान्वयन आवश्यक छ । अभिव्यक्ति

स्वतन्त्रताको सम्मान गर्दै हिसा भड्काउने गतिविधिलाई भने स्पष्ट रूपमा नियन्त्रण गर्नुपर्छ । विश्वव्यापी विश्वविद्यालयसम्म नागरिक शिक्षा, धार्मिक सहिष्णुता र संवैधानिक मूल्यबारे प्रभावकारी पाठ्यक्रम आवश्यक छ । सहिष्णु समाज कानुनले मात्र होइन, शिक्षाले पनि निर्माण गर्छ । विभिन्न धार्मिक समुदायबिच नियमित संवाद, संयुक्त सामाजिक कार्यक्रम तथा स्थानीय तहमा अन्तर धार्मिक समन्वय सञ्चन स्थापना गरिनुपर्छ । एक अर्कासँग चिने र बुझ्ने अवसर बढ्दै जाँदा अविश्वास स्वतः कम हुँदै जान्छ । सामाजिक सञ्जालको जिम्मेवार प्रयोग आजको सभ्यता ठुलो चुनौती बनेको छ । एउटा फुटा सृजना केही मिनेटमै लाखौं मानिससम्म पुग्न सक्छ । त्यसैले तथ्य परीक्षण गर्ने सन्दर्भ बलियो बनाउनु, डिजिटल साक्षरता बढाउनु तथा जिम्मेवार सञ्चार संरचनालाई प्रोत्साहन गर्नु अपरिहार्य भएको छ । सञ्चारमाध्यमहरूले पनि सनसनीभन्दा तथ्यमा आधारित पत्रकारितालाई प्राथमिकता दिनुपर्छ । राज्यले पत्रकार निकायको भूमिका पनि सन्तुलित बनाउनुपर्छ । अत्यधिक बल प्रयोगले असन्तुष्ट बढाउन सक्छ भने कानुन कार्यान्वयनमा कमजोरीले दण्डहीनताको सन्देश दिन्छ । त्यसैले सुरक्षा र मानवअधिकारबिच उचित सन्तुलन कायम गर्नु लोकतान्त्रिक राज्यको दायित्व हो । नेपालको संविधानले सबै धर्म, संस्कृति र समुदायको सम्मान गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गरेको छ । त्यसैले कुनै पनि समुदायले आफूलाई असुरक्षित महसुस गर्नुपर्ने अवस्था आउनु लोकतान्त्रिक राज्यका लागि सकारात्मक सङ्केत होइन । राज्यले सबै नागरिकलाई समान सुरक्षा, समान अवसर र समान न्यायको अनुभूति गराउनु सके मात्र धार्मिक सद्भाव दीर्घकालीन रूपमा बलियो बन्न सक्छ । अत्यन्त साम्प्रदायिक तनावको समाधान वार्ता वा सहमतिमा मात्र सीमित हुन सक्दैन । सहमति आवश्यक छ, तर त्यो कार्यान्वयन हुने राजनीतिक इच्छाशक्ति, कानुनी शासन, निष्पक्ष प्रशासन, गुप्तसूत्री शिक्षा, जिम्मेवार सञ्चार तथा सामाजिक विचारसँग निर्माणसँग जोडिएपछि मात्र प्रभावकारी हुन्छ । अन्त्यमा विगतका धेरै सहमतिहरूकै नयाँ सम्झौताहरू पनि केही समयपछि अभिषेकका फाइलमै सीमित हुनेछन् । आजको संवेदनशील ठुलो प्रश्न यही हो- के वर्तमान सरकारले विगतका कमजोरीबाट पाठ सिक्ने सहमतिलाई व्यावहारमा उतार्ने नयाँ राजनीतिक संस्कृति को सुरुवात गर्न सक्छ ? यदि सक्छ भने नेपालले आफ्नो बहु धार्मिक र बहु सांस्कृतिक पहिचानलाई अझ मजबुत बनाउन सक्छ । यदि सक्दैन भने सहमा देखिने शान्तिभित्र असन्तुष्टि, अविश्वास धुवीकरणको आगो सल्किरहने जोखिम रहिरहन्छ । त्यसैले अहिलेको आवश्यकता केवल भविष्यको तनाव व्यवस्थापन होइन, तत्कालका पुस्तासमेत सुरक्षित हुने गरी सामाजिक सद्भाव र राष्ट्रिय एकताको दिगो आधार निर्माण गर्नु हो । -रातोपाटी डटकम

तथ्याकीय अवस्था र संस्था
२०७८ सालको राष्ट्रिय जनगणनाअनुसार नेपालमा करिब ८१ प्रतिशत हिन्दु, ८ प्रतिशत बौद्ध, करिब ५ प्रतिशत मुस्लिम, करिब ५ प्रतिशत किराँत जाति बाँकी इसाई, प्रकृति पूजक र अन्य धर्मावलम्बी छन् । यी समुदायहरू शताब्दीदेखि सहअस्तित्वका साथ एउटै समाजमा बस्दै आएका छन् । यही कारण नेपाल धार्मिक सहिष्णुताको उत्कृष्ट उदाहरणका रूपमा विश्वभरमा परिचित छ । तर पछिल्ला वर्षहरूमा धार्मिक संघर्षमा खलबलिने घटनाहरू बढ्दै गएको छ । लामो समयदेखि मिलेर बसेको नेपाली समाज पछिल्ला वर्षहरूमा किन घुम्मा र विभाजनको राजनीतिगत धुँवले ढाँकेको छ भने विषयले गर्भभरी अडथेल छ । अभिव्यक्ति

नवजनचेतना वैजिक

नवजनचेतना वैजिक

नवजनचेतना वैजिक

प्राविधिक शिक्षामा हरित सीप र डिजिटल रूपान्तरण

औद्योगिक युग र त्यसपछिको लामो समयसम्म अधिकांश मुलुकमा उच्च शिक्षामा पहुँच सीमित थियो। त्यसैले विश्वविद्यालयबाट स्नातक गर्ने व्यक्ति समाजमा दश, शिक्षित र विशिष्ट जनशक्तिका रूपमा लिइन्थ्यो। सरकारी सेवा, बैंक, विश्वविद्यालय, उद्योग तथा ठूला निजी संस्थाहरूमा रोजगारीका लागि उच्च शिक्षाको प्रमाणपत्र नै प्रमुख योग्यता मानिन्थ्यो। फलस्वरूप, अभिभावकका लागि छोराछोरीलाई विश्वविद्यालय शिक्षा दिलाउनु स्वाधीन रोजगारी, आर्थिक सुरक्षा, सामाजिक सम्मान र उच्चजन्म भविष्य सुनिश्चित गर्ने सबैभन्दा विश्वसनीय साधन र पहिलो रोजाइ थियो। उच्च शिक्षाको प्रमाणपत्र फल भविष्य, सामाजिक प्रतिष्ठा र सुरक्षित रोजगारीको सबैभन्दा बलियो आधार मानिन्थ्यो। तर आजको चौथो औद्योगिक क्रान्ति, एआई, स्वचालन र डिजिटल अर्थतन्त्रको यो मान्यतालाई तीव्र रूपमा परिवर्तन गरिरहेको छ। अब रोजगार बजारले केवल डिग्री होइन, समस्या समाधान गर्ने क्षमता, प्राविधिक दक्षता, डिजिटल सीप, सिर्जनशीलता, सञ्चारकला, आलोचनात्मक सोच र निरन्तर सिक्ने क्षमतालाई बढी महत्त्व दिन थालेको छ। एउटै डिग्री जीवनभरका लागि पर्याप्त हुने युग समाप्त हुँदै गएको छ। जीवनभर नयाँ सीप सिक्दै आफूलाई समयअनुकूल अद्यावधिक गर्न सक्ने व्यक्ति नै प्रतियोगी बन्ने अवस्था सिर्जना भएको छ। विश्व बजारले डिग्रीभन्दा कम्प्युटर, प्रमाणपत्र भन्दा क्षमता र सैद्धान्तिक ज्ञान भन्दा व्यावहारिक दक्षता खोजिरहेको छ। एकातिर जलवायु परिवर्तनको गम्भीर चुनौती र अर्कोतिर डिजिटल क्रान्ति (एआई, अटोमेशन र डाटा साइन्स) को तीव्र रफ्तारले विश्व अर्थतन्त्रको जग नै बदलिँसकेको छ। यसै पृष्ठभूमिमा, प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमलाई सामान्य शिक्षा प्रणालीको विकासमा जोड्न, बर राख्नु प्रतिस्पर्धात्मकता र आर्थिक स्थिति रूपान्तरणको मुख्य मेलरुपका रूपमा पुनर्संरचना गर्ने अत्यावश्यक छ। विश्व आर्थिक मन्त्रको प्रतिवेदन अनुसार सन् २०२० सम्ममा विश्वको वर्तमान रोजगार संरचनाको करिब २२ प्रतिशत हिस्सा परिवर्तन हुनेछ। एआई, स्वचालन, डिजिटल रूपान्तरण र हरित अर्थतन्त्रको विस्तारसँगै श्रमबजारमा अभूतपूर्व फेरबदल आउनेछ। यस अवधिमा करिब ९ करोड २० लाख परम्परागत रोजगारी लोप हुनेछन्, तर त्यससँगै करिब १७ करोड नयाँ रोजगारी सिर्जना हुनेछन्। अर्थात्, विश्व श्रमबजारमा करिब ७ करोड ८० लाख रोजगारीको शुद्ध (नेट) वृद्धि हुनेछ। उक्त प्रतिवेदनले सिर्जना हुने नयाँ रोजगारीका लागि अहिले कठोरतम जनशक्तिका व्यावहारिक दक्षताको अभाव हुने बताएको छ। नयाँ रोजगारीको अवसर प्राप्त गर्न विश्वका ११ प्रतिशत श्रमिकले आफ्नो विद्यमान सीपलाई रिस्केलिङ (Reskilling) वा नयाँ माग अनुकूल अपस्किलिङ (Upskilling) गर्नुपर्ने विश्व आर्थिक मन्त्रको निष्कर्ष छ। भविष्यमा बेरोजगारीको मुख्य कारण काम वा अवसरको अभावले हुने छैन, बर श्रमबजारले खोजेको सीपको अभाव हुनेछ। अतः भविष्यको श्रमबजारमा प्रतिस्पर्धा गर्ने आधार अब केवल शैक्षिक डिग्री वा प्रमाणपत्र रहने छैन। बदलिँदो प्रविधि, उद्योग र बजारको माग अनुसार निरन्तर नयाँ ज्ञान, सीप र

दक्षता आज नै गर्दै आफूलाई समयअनुकूल ढाल्न सक्ने क्षमता नै व्यक्ति को सबैभन्दा ठूलो सम्पत्ति र रोजगारीको प्रमुख आधार बनेछ। अब प्रश्न कति पहिलो? वा कुन डिग्री वा प्रमाणपत्र छ? भन्ने मात्र रहने छैन, बर के गर्न सकिन्छ?, कस्तो व्यावहारिक सीप छ?, हरित र डिजिटल प्रविधिको प्रयोग गर्न सक्ने क्षमता छ कि छैन? र नयाँ प्रविधिसँग आफूलाई छिटो अनुकूल बनाउन सकिन्छ कि सकिदैन? भन्ने कुराले व्यक्तिको रोजगारी र प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता निर्धारण गर्नेछ।

हरित वर्षातन्त्र र डिजिटल रूपान्तरण: बबरको नयाँ क्षितिज

विश्व अहिले जीवाश्म इन्धनमा आधारित अर्थतन्त्रबाट हरित र डिजिटल अर्थतन्त्रतर्फ तीव्र गतिमा रूपान्तरण भइरहेको छ। यस परिवर्तनले ऊर्जा, उद्योग, कृषि, निर्माण, यातायातदेखि श्रमबजारसम्मको संरचनालाई पुनर्परिभाषित गरिरहेको छ। अन्तर्राष्ट्रिय ऊर्जा एजेन्सीको 'वर्ल्ड इन्जी इन्भेस्टमेन्ट २०२६' को प्रतिवेदन अनुसार, सन् २०२६ को अन्त्य सम्ममा विश्व ऊर्जा क्षेत्रमा हुने कुल लगानी करिब ६.४ ट्रिलियन अमेरिकी डलर पुग्ने अनुमान छ। तथ्याङ्क अनुसार कुल लगानीको ६५ प्रतिशत अर्थात् २.२ ट्रिलियन अमेरिकी डलर स्वच्छ ऊर्जा क्षेत्रमा जाँदछ। जसमा नवीकरणीय ऊर्जा, विद्युत्, सञ्जाल, ऊर्जा भण्डारण (ब्याट्री), विद्युतीकरण, ऊर्जा दक्षता र न्यून-उत्सर्जन प्रविधि पर्दछन्। अर्कोतिर, तेल, ग्यास र कोयला जस्ता जीवाश्म इन्धनमा भने १.२ ट्रिलियन डलर (३५ प्रतिशत)मा सीमित हुनेछ। अर्थात्, स्वच्छ ऊर्जामा हुने लगानी अहिले जीवाश्म इन्धनको तुलनामा फरकै ठोक्कर भइसकेको छ। यसले विश्व अर्थतन्त्रको केन्द्रविन्दु फराकै: हरित प्रविधि, स्वच्छ ऊर्जा र डिजिटल नवप्रवर्तनसँगै सँदै गएको स्पष्ट संकेत गर्छ। यसै परिवर्तनसँगै रोजगारीको स्वरूप पनि बदलिँदै छ। अन्तर्राष्ट्रिय श्रम संगठनका अनुसार सन् २०३० सम्म विश्वभर करिब २ करोड ४० लाख शुद्ध नयाँ रोजगारी सिर्जना गर्न सक्छ। यी रोजगारी नवीकरणीय ऊर्जा, ऊर्जा दक्षता, विद्युतीय सवारी, हरित निर्माण, फोहोर व्यवस्थापन, शिशो कृषि र वातावरणीय प्रविधि जस्ता क्षेत्र केन्द्रित हुनेछन्। यसको अर्थ, भविष्यको प्रतिस्पर्धा प्राकृतिक स्रोतको मात्र होइन, ती स्रोतलाई आधुनिक प्रविधि मार्फत उत्पादन, रोजगारी र आर्थिक समृद्धिमा रूपान्तरण गर्न सक्ने दक्ष जनशक्तिको पनि हुनेछ। हाप्रो लागि यो परिवर्तन चुनौतीभन्दा बढी अवसर हो। विश्व बैंकका अनुसार नेपालसँग करिब २ हजार मेगावाट अतिरिक्त रूपमा सम्भाव्य जलविद्युत् उत्पादन क्षमता छ, तर यसको सानो अंश मात्र उपयोग हुनसकेको छ।

त्यसै, नेपालले सन् २०४५ सम्म नेट-शून्य उत्सर्जन हासिल गर्ने दीर्घकालीन लक्ष्य लिएको छ। यस लक्ष्य अनुसार जलविद्युत्, सौर्य ऊर्जा, विद्युतीय सवारी, हरित भवन, जैविक कृषि र शिशो पर्यटनमा सार्वजनिक तथा निजी लगानी विस्तार हुँदै गएको छ। समस्या हरित क्षेत्रमा मात्र सीमित छैन, प्रविधिको तीव्र विकासले प्रश्नचिह्न खडा गरिरहेको छ। आज अटोमोबाइल, कृषि, स्वास्थ्य र निर्माण क्षेत्र कम्प्युटर विज्ञानभन्दा अलग्गै रहेका छन्। एआई, बिग डाटा, साइबर सुरक्षा, क्लाउड कम्प्युटिङ, ड्रोन् र रोबोटिक्स अब रहने होइन, उद्योगका आधारभूत शल बनेका छन्। विश्व आर्थिक मन्त्रको रिपोर्ट अनुसार आगामी पाँच वर्षभित्र बजारका ४४ प्रतिशत आधारभूत सीपहरू परिमार्जन हुनेछन्। विश्वेकालात्मक सोच, प्रविधि साक्षरता र समस्या समाधान क्षमता अब आईटी पढेका विद्यार्थीका लागि मात्र होइन, खेतमा काम गर्ने कृषिविज्ञ, सडक बनाउने सिभिल इन्जिनियर वा यारोचमा श्रम गर्ने मेकानिकका लागि पनि उचित अनिवार्य भएका छन्। हाप्रो प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिमका क्षेत्रसँग सम्बन्धित संस्थाले आफैँ पनि विगतको श्रमबजारलाई लक्षित गरेर परम्परागत पाठ्यक्रम र शिक्षण पद्धतिमा जनशक्ति उत्पादन गरिरहने, तर उद्योग र विश्व बजारले एआई स्वचालन, नवीकरणीय ऊर्जा, ऊर्जा दक्षता र हरित प्रविधिका दक्ष (स्मार्ट र ग्रीन) प्राविधिकको माग गरिरहने हो भन्ने नेपाल गम्भीर सीप सङ्कटको चपेटामा पर्छ। यसको अर्थ बेरोजगारी घट्नु होइन, बर एकातिर उद्योगले आवश्यक दक्ष जनशक्ति नपाउने र अर्कोतिर बेरोजगार शैक्षिक गुणको संख्या बढ्नेछ। प्राविधिक शिक्षा प्रणालीलाई हरित अर्थतन्त्र र डिजिटल रूपान्तरणको आवश्यकता अनुसार पुनर्संरचना गर्नाले हो भन्ने नेपालले इतिहासकै ठूलो आर्थिक अवसर आफ्नै कारण गुमाउनेछ। प्रकृतिको उपहार र प्रविधिले दिएको अवसरलाई नेपाली युवाको सीपसँग जोड्न नसक्ने राष्ट्रले समुद्धिका भाषण त गर्न सक्छ, तर समुद्धि निर्माण गर्न सक्दैन। त्यसैले आजको सबैभन्दा ठूलो चुनौती प्राविधिक शिक्षाप्रकारको सङ्ख्या बढाउनु होइन, सीपको गुणस्तर र बजारसँगको सान्दर्भिकता सुनिश्चित गर्नु हो। समय गतिशील छ, कसैको प्रतीक्षा गर्दैन। समयसँगै हरित र डिजिटल अर्थतन्त्रतर्फ विश्व तीव्र गतिमा अघि बढिरहेको छ। नीति निर्माता, प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिमको क्षेत्रमा कार्यरत संस्था र निजी क्षेत्र आफैँ पनि पुरानै सोच, बजारको माग अनुसार परिमार्जित नभएका पाठ्यक्रम र पुरानै संरचनामा अल्मिरहने हो भन्ने नेपाल अवसर गुमाउने मात्र होइन, विश्व अर्थतन्त्रको नयाँ लहरबाट बाहिरले छ। हरित र डिजिटल रूपान्तरणको रेल स्टेसन लामो समय रोकिए छैन, समयमै चढ्नु नसक्ने मुलुकहरूलाई त्यसले पछि पार्दैन।

-नताशावर बबर डटकम

आपूर्ति अभाव अझ बढ्ने एप्पलको चेतावनी

अमेरिकी बहुराष्ट्रिय प्रविधि कम्पनी एप्पलले आगामी महिनाहरूमा म्याक, आइफोन र आइप्याडको आपूर्तिमा गम्भीर समस्या आउन सक्ने चेतावनी दिएको छ। कम्पनीको यो घोषणापछि कारोबारपछिको सेयर बजारमा एप्पलको सेयर मूल्य ७ प्रतिशतभन्दा बढी घटेको छ। आपूर्ति समस्याको चेतावनीका बावजुद एप्पलले पछिल्लो त्रैमासिकमा १०९ अर्ब अमेरिकी डलर राजस्व आर्जन गरेको जनाएको छ, जुन अघिल्लो वर्षको सोही अवधिको तुलनामा १६ प्रतिशत बढी हो। त्यसै, कम्पनीको नाफा २६ प्रतिशत बढेर २९ अर्ब अमेरिकी डलर पुगेको छ। अपेक्षाभन्दा बढी भएको आइफोन बिक्री ले यस वृद्धिमा मुख्य योगदान दिएको कम्पनीले जनाएको छ। कायवाहक प्रमुख कार्यकारी टिम कुकका अनुसार सुरुमा आपूर्ति समस्या म्याक कम्प्युटरमा देखिएको थियो, तर अब यो आइफोन र आइप्याड सम्म फैलिन सम्भावना छ। उनले भने, 'हामी अहिले निकै गम्भीर आपूर्ति सीमितताको सामना गरिरहेका छौं र आपूर्ति शुद्धतामा यसलाई छिट्टै समाधान गर्ने पर्याप्त लचकता छैन।' कम्पनीका अनुसार समस्याको एउटा प्रमुख कारण उन्नत माइक्रोचिपको अभाव हो। एप्पलका अधिकांश यस्ता चिप ताइवानको टीएसएमसी कम्पनीले

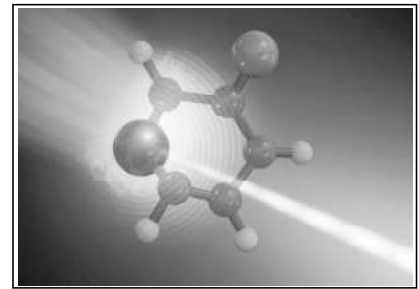

उत्पादन गर्दै आएको छ। वास्तविक समस्या उत्पादनभन्दा पनि अपेक्षाभन्दा धेरै बढेको माग रहेको टिम कुकले स्पष्ट पारेका छन्। जुनसम्मको पैसासम्मका आइफोन बिक्री २२ प्रतिशत र म्याक बिक्री २५ प्रतिशतले बढेको छ। यसअघि कम्पनीले आइफोन १७ आनुो इतिहासकै सबैभन्दा फल प्रारम्भिक बिक्री भएको मोडेल बनेको जनाएको थियो। एप्पलले पछिल्लो तीन महिनामा अतिरिक्त भन्सार महसुल (ट्यारिफ) फिर्ताबाट करिब १ अर्ब १० करोड डलर बराबरको लाभ प्राप्त गरेको जनाएको छ। टिम कुकका अनुसार उक्त रकम अमेरिकामै पुनः लगानी गरिनेछ। कम्पनीले आगामी चार

वर्षमा ६०० अर्ब अमेरिकी डलर अमेरिकी उत्पादन तथा उत्पादन पूर्वाधार विस्तारमा लगानी गर्ने योजना दोहोर्‍याएको छ। एप्पलले आगो नयाँ सिरी एआई अहिले सार्वजनिक परीक्षण (बेटा) चरणमा रहेको जनाएको छ। कुकका अनुसार नयाँ सिरी कम्पनीका लागि कृत्रिम बुद्धिमत्ता (एआई) क्षेत्रमा ठुलो अवसर हुनेछ। उनले उपकरणमै एआई संचालन हुने प्रविधि एप्पलको महत्त्वपूर्ण प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता बन्ने विश्वास व्यक्त गरे। युरोपेली सैका नियामकहरूसँग छलफल जारी रहेको र नयाँ सिरीलाई विश्वभर एकै समयमा उपलब्ध गराउने लक्ष्य रहेको पनि उनले बताए। -रतोरातो डटकम

अल्ट्राफास्ट एक्स-रेले खिचे परमाणु तहमा हुने रासायनिक परिवर्तन

वैज्ञानिकहरूले कुनै अणुले प्रकाश सोतेपछि त्यसमा ऊर्जा कसरी प्रसारण हुन्छ भन्ने कुरा प्रत्यक्ष अवलोकन गरेका छन्। यस प्रक्रियामा फरक-फरक परमाणुले रूपान्तरणका फरक-फरक अवस्था दर्ता गर्ने कुरा पत्ता लागेको छ। युरोपियन एक्सएफईएलमा उत्पादन गरिएका द्रुत एक्स-रे फ्ल्याश प्रयोग गरेर अनुसन्धानकर्ताहरूले अणुले ऊर्जा उत्सर्जन र पुनःविवरणमा हुने सूक्ष्म परिवर्तन पछ्याएका थिए। प्रकाशको सम्पर्कले कुनै परमाणुलाई छिमेकी (नेबरस) परमाणुको चालप्रति बढी संवेदनशील बनाउन सक्ने उनीहरूको निजिजाले देखाएको छ। यो प्रविधिले परमाणु तहमा हुने अत्यन्त द्रुत रासायनिक प्रतिक्रियालाई वास्तविक समयमा अध्ययन गर्ने बाटो खोलेको छ। यसले छिट्टैले प्रकाशको असर कसरी सन्ध्द र प्रकाशबाट ऊर्जा सङ्ग्रह गर्ने सामग्रीमा ऊर्जा कसरी प्रवाह हुन्छ भन्ने बुझ्न मद्दत गर्नेछ। अनुसन्धानकर्ताहरूले ६-फ्लोरोपेण्डरिडिन नामको सानो चक्राकार अणुको अध्ययन गरेका थिए। यो अणुम नाइट्रोजन र फ्लोरिन दुवै परमाणु हुन्छन्। अणुले अल्ट्राभायोलेट लेजर पलसबाट ऊर्जा सोझा यसका इलेक्ट्रोन उच्च ऊर्जा अवस्थामा पुग्छन्। त्यसपछि अणु आफ्नो समतल संरचनाबाट द्रुत रूपमा बाहिरिन्छ। आकार परिवर्तन हुने क्रममा यो केमिकल इन्टरलेक्सन प्रतिक्रियाको तर महत्त्वपूर्ण विन्दुबाट गुज्र्छ। यो विन्दुमा इलेक्ट्रोन र परमाणुको केन्द्रको यसले आफ्नो बलियो रूपमा जोडिन्छन्। चाल अल्ट्राफास्ट इलेक्ट्रोनिक र संरचनात्मक चालको द्रुत रूपमा सन् मद्दत गर्छ। यो क्षेत्र पार गरेपछि अणु आफ्नो मूल अवस्थामा फर्किन्छ। त्यसपछि बढी भएको इलेक्ट्रोनिक ऊर्जा कम्पनमा परिणत भएर आणविक संरचनाभित्र फैलिन्छ। ऊर्जाको रूपान्तरणले अणुभित्रका फरक-फरक ठाउँमा फरक-फरक सङ्केत देखाएको

थियो। फ्लोरिन परमाणुले समयक्रममा अणुको कम्पन कसरी शान्त हुन्छ भन्ने स्पष्ट सङ्केत दियो। नाइट्रोजन परमाणुले भने अलि जटिल अवस्था देखाएको थियो। यसले मूल इलेक्ट्रोनिक उतेजनामा प्रत्यक्ष भूमिका खेलेकाले यसको सङ्केतले इलेक्ट्रोनको पुनःवितरण र अणुको परिवर्तनशील संरचना दुवै प्रतिबिम्बित गर्छ। 'हामीले हाफा एक्स-रे पलसबाट लिने सङ्केतमा प्रत्येक परमाणुले एउटै कुरा नबताउने तथ्य अहिले देख्न सक्छौं,' इन्स्टिट्युट डि सिपेन्सिया डि म्याटेरियल्स डि म्याड्रिडका सह-लेखक एन्टोनियो पिकोनले भने, 'केही परमाणुले चार्ज कता जाँदछ भन्ने कुरा बताउँछन् भने अरूले सम्पूर्ण अणु कसरी कम्पन हुन्छ भन्ने कुरा खुलाउँछन्।' यो प्रक्रिया कैद गर्न टोमोसि दुरेसियन एक्सएफईएलको स्ल क्वान्टम सिस्टम (एसक्वएस) उपकरणमा टाइम-रिजोल्वेड एक्स-रे फोटोइलेक्ट्रोन स्पेक्ट्रोस्कोपी प्रयोग गरेको थियो। पहिले अल्ट्राभायोलेट लेजर पलसले अल्ट्राफास्ट ऊर्जा पुर्‍याएको थियो। त्यसपछि यही समयमा पछाडिको सफ्ट एक्स-रे पलसले नाइट्रोजन वा फ्लोरिन परमाणुबाट गहिरो रूपमा बाहिरिएका इलेक्ट्रोन हटाएर तिनलाई आसानीकरण गर्छ। अनुसन्धानकर्ताहरूले फ्लोरिन र यसको प्राकृतिक समयसीमामा हेर्नु, 'एसक्वएसका अतिरिक्त वैज्ञानिक तथा अध्ययनका सह-लेखक ड्युपियल रिभसले भने, 'बहु-स्थल संवेदनशीलतालाई फोटोसेन्सिबल रिजोन्सुसनसँग जोडेर हामीले फोटोमिसेट्रीलाई नियन्त्रण गर्ने सूक्ष्म संयन्त्रहरूमा नयाँ ढोका खोलिएका छौं।' -रातोरातो डटकम

भएका इलेक्ट्रोनको ऊर्जा रेकर्ड गरेर उनीहरूले केही पिकोसेकेन्ड (एक सेकेन्डको एक खर्ब भागको एक भाग) भित्र प्रत्येक परमाणुको बरपरको रासायनिक वातावरण कसरी बदलियो भन्ने कुराको पुनर्निर्माण गरे। प्रयोगात्मत आएका सङ्केतहरूको व्याख्या गर्न र तिनलाई आन्तरिक इलेक्ट्रोनिक तथा संरचनात्मक परिवर्तनसँग जोड्न उन्नत कम्प्युटर सिमुलेसन र सैद्धान्तिक मोडेलहरूको प्रयोग गरिएको थियो। यस अनुसन्धानले युरोपियन एक्सएफईएलमा उपलब्ध अति छोटो र उच्च चम्किलो एक्स-रे पलसले पदार्थमा हुने तीव्र चालहरूलाई कसरी अलग गरेर देखाउन सक्छन् भन्ने प्रमाणित गरेको छ। यो प्रयोग एउटा सरल अणुमा केन्द्रित भए पनि यो विधि जटिल प्रणालीहरूमा पनि लागू गर्न सकिन्छ। 'युरोपियन एक्सएफईएलको निर्माण नै यही काम सम्भव बनाउनका लागि भएको हो: रासायनिक परिवर्तनलाई यसको सुत्रबाट हुने विशिष्ट परमाणु स्थलमा र यसको प्राकृतिक समयसीमामा हेर्नु,' एसक्वएसका अतिरिक्त वैज्ञानिक तथा अध्ययनका सह-लेखक ड्युपियल रिभसले भने, 'बहु-स्थल संवेदनशीलतालाई फोटोसेन्सिबल रिजोन्सुसनसँग जोडेर हामीले फोटोमिसेट्रीलाई नियन्त्रण गर्ने सूक्ष्म संयन्त्रहरूमा नयाँ ढोका खोलिएका छौं।' -रातोरातो डटकम

श्रीनगर यातायातको अध्यक्षा पुनः दुंगाना

पाल्पा, साउन १८ / श्रीनगर यातायात सेवा कम्पनी प्रालिको अध्यक्षमा पुनः दिलबहादुर हुंगाना क्षेत्री निर्वाचन समितिबाट भएका छन् । अझै तयार भएको कम्पनीको दोस्रो अधिवेशन तथा आठौँ वार्षिक साधारण सभाबाट निर्वाचित भएको सञ्चालक समितिको पहिलो बैठकले हुंगानालाई सर्वसम्मत रूपमा पुनः अध्यक्षको जिम्मेवारी दिएको हो ।

यातायात व्यवसायको विकास, संस्थागत सुशासन, व्यवसायीबीच सहकार्यको वातावरण निर्माण तथा सेवाग्राहीमैत्री सेवा विस्तारमा उल्लेख नैवाह गरेको सक्ति र इमान्दार नेतृत्वका कारण पुनः अध्यक्षको जिम्मेवारी पाएको व्यवसायीहरूले बताएका छन् । अध्यक्ष हुंगानाले विगत कार्यकालमा कम्पनीको संस्थागत सुदृढीकरण, व्यवसायीहरूको हित संरक्षण र यात्रुलाई सुक्ष्मित तथा भरपर्दो सेवा उपलब्ध गराउने विषयलाई

प्राथमिकतामा राख्दै काम गरेका कारण उनीप्रति व्यवसायीहरूको विश्वास अझ बलियो बनेको जनाइएको छ ।

निर्वाचन समितिले
सार्वजनिक गरेरको अन्तिम
परिणाममा चुनाव तौलिको मतसमर्थन
उम्मेदवारीविषय कुनै पनि उजुरी वा
निर्वाध नपरेकोले यसै उम्मेदवार
विशेष निर्वाचन भएका छन् ।
सार्वजनिक मतज्ञाननुसार सञ्चालक
पदमा दीपबहादुर ढुंगाना, बासुदेव
खड्का, दिलक कुमार शेर्जा, किरण
कुमार चिकारको, टोपेरजंग, बिरण,
सुमिल केसी, लक्ष्मण पाण्डे,
वस्न्तीप्रसाद श्रेष्ठ र मिलन पुकार
बस्नेत निर्वाचन भएका छन्
त्यसैगरी संयोजक पदमा भमालाल
साई प्रसाद श्रेष्ठ, विष्णु बहादुर ढुंगाना,
यानेवर पाठक, धुर्व सति खड्का,
मञ्जुल खड्का, भोजबहादुर राना र
प्रकाश काजी निर्वाचन निर्वाचन
भएका छन् । हरे सत्यवती बतारि

उत्तर-पश्चिम क्षेत्रबाट रामबहादुर कार्की, आरम्भज्याहा पूर्व-दक्षिण क्षेत्रबाट हिमनारायण श्रेष्ठ, बास्टार्दी दक्षिणक्षेत्रबाट क्षेत्रबाट नविन पराजुली,चिवाङ्दी दक्षिणपूर्व क्षेत्रका हरि बस्न्याल, तथा केन्द्रबाट दीपक न्यौपाने निर्वाचित भएका छन् । केही आरक्षित पदमा भने मूलोनयन जता नभएको निर्वाचन समितिले दर्ताएको हो । निर्वाचन समितिका अनुसार कम्पनीको निर्वाचन कार्यविधिअनुसार सम्पूर्ण प्रायः पूरा गरि अन्तिम नतिजा संख्याजनिक गरिएको हो ।

नवनिर्वाचित अध्यक्ष
हुंगानाले कम्पनीप्रति व्यवसायीले
देखाएको विश्वासप्रति अभार व्यक्त गर्दै
आगामी कार्यकालमा संस्थालाई अफ
पारदर्शी, व्यवस्थित र सेवामुखी बनाउँदै
व्यवसायीहरूको हकहित संरक्षण तथा
गुणस्तरीय यातायात सेवा प्रवाहलाई
प्राथमिकतामा राखेर काम गर्ने
प्रतिबद्धता व्यक्त गरेका छन् ।

सशस्त्र प्रहरीद्वारा अवैध सामान बरामद

बृटवल, साउन १८/ सशस्त्र प्रहरीले
रुपन्देही जिल्लाबाट १० लाख बढीको
अवैध सामान बरामद गरेको छ ।
सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल सीमा सुरक्षा
गुल्म हेड क्वार्टर डण्डा, रुपन्देहीबाट
खटिएको मोबाइल टोलीले सोमबार
रोहिणी गाउँपालिका-१ स्थित सेमरपानी
इलाकाबाट लताकपडा, कस्मेटिक
सामान र दुई थान स्कुटर बरामद गरेको
हो ।

२७ गण हेड क्वाटर, रुपन्देहीका सशस्त्र
प्रहरी नायव उपरीक्षक दुर्गाबहादुर थापाले
जानकारी दिए । सामानसहित युपी ५६
बीबी १६३५ र ल ४३ प ३०७ नम्बरको

स्कुटर बरामद गरिएको उनले बताए ।बरामद गरिएको सामान भैरहवा भन्सार कार्यालय, बेलहियामा बुझाइएको नायब उपरीक्षक थापाले जानकारी दिए ।-**राजम**

बुधवारसम्म मनसून सक्रिय...

...विभागको बाढी पूर्वानुमान
महाशाखाका अनुसार काठमाडौँ
भक्तपुर, ललितपुर र काभ्रेपलाञ्चोव
भएर बहने स-साना नदी तथा खोलामा
बहाव उल्लेख्य बढ्ने र आकस्मिक
बाढीको उच्च जोखिम रहेको छ ।
त्यसैगरी, ताप्लेजुङ, भुजा, धनकुटा
सङ्खुवासभा, सोलुखुम्बु, उदयपुर
दोलखा, सिन्धुपाल्चोक, रसुवा

नुवाकोट, धादिङ, मकवानपुर, गोरखा, लमजुङ, तनहुँ, कास्की, पर्वत, म्याग्दी, स्याङ्जा, पाल्पा, गुल्मी, चितवन, नवलपरासी (पूर्व), नवलपरासी (पश्चिम) तथा आसपासका जिल्लाबाट बहने स-साना नदीमा बहाव उल्लेख्य बढ्ने र आकस्मिक बाढीको मध्यम जोखिम रहने पूर्वानुमान गरिएको छ । विभागले उच्च जोखिम क्षेत्रमा

नदी तटीय वस्ती, होचा भूभाग तथा खोलानाला आसपासका बासिन्दालाई विशेष सतर्कता अपनाउन आग्रह गरेको छ । आवश्यक परे सुरक्षित स्थानमा जान तयारी अवस्थामा रहन तथा स्थानीय प्रशासन र सम्बन्धित निकायबाट जारी हुने सूचना तथा पूर्वसूचना नियमित रूपमा पालना गर्न विचारगले अनुरोध गरेको छ ।

खेलकूद समाचार

एनभीएले सार्वजनिक गऱ्यो
वार्षिक क्यालेन्डर

[illegible]

काठमाडौँ, साउन १८/नेपाल
भलिबल संघ (एनएभिए) ले आर्थिक वर्ष
२०८२/८३ का लागि वार्षिक
क्यालेन्डर सार्वजनिक गरेको छ।
संघले सोमवार काठमाडौँमा प्रयोगित,
अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमागिता तथा नेपालमा
आयोजना हुने प्रतियोगितासहितको
वार्षिक कार्यक्रम सार्वजनिक गरेको हो।
काभा महिला व्याथिभयन्त्र लीग,
काभा पुरुष भलिबल व्याथिभयन्त्रसिप
लिखर चीनतक नेपालतक (नेपालतक) का
प्रतियोगिता कप (पुरुष) नेपालतक र हुन
भाएको छ । यस्तै नेपालले २०औँ
एसियाली खेलकुदमा महिला भलिबल
टोली सहभागी गरिने कार्यक्रम पनि
क्यालेन्डरमा समावेश गरेको छ ।
एसियाली खेलकुद जापानमा हुनेछ ।
प्रतिष्ठित प्रतियोगिताअन्तर्गत ३५औँ
राष्ट्रिय पुरुष तथा २२औँ राष्ट्रिय महिला
भलिबल प्रतियोगिता सुर्खोमा आयोजना
हुनेछ । १०औँ एनएभिए महिला तथा
पुरुष भलिबल व्याथिभयन्त्रसिप

वर्गिकृत डिस्प्ले

०५५ साहजना मान

वर्गिकृत
डिस्प्लेमा
विज्ञापन दिनुहोस्
व्यवसाय
बढाउनहोस् ।

सम्पर्क: ०७५-५२०६०१

अर्थ/कॉर्पोरेट समाचार

पेट्रोलियम पदार्थको मूल्य बढ्यो

पाल्पा, साउन १८/ नेपाल आयल निगमले पेट्रोलीयम पदार्थको मूल्यवृद्धि गरेको छ । सोमबारदेखि लागू हुनेगरी पेट्रोल, डिजेल, मष्टिल र हवाई इन्धनमा मूल्यवृद्धि भएको निगमले जनाएको छ ।

निगमले पेट्रोल प्रतिलिटर
र तीन, डिजेल र मड्टिले र पाँचले
वृद्धि गरेको छ । यस्तै, हवाई इन्धन
आन्तरिकतर्फ र २० र
अन्तर्राष्ट्रियतर्फ प्रतिक्लोमिटर
अमेरिकी डलर १३१ ले वृद्धि भएको
छ । इण्डियन आयल कर्पोरसनले
३१ जुलाई, २०२६ मा पठाएको नयाँ
खरिद मूल्यअनुसार पेट्रोलमा २०
रुपैयाँ १९ पैसा, डिजेलमा ३९ रुपैयाँ
६३ पैसा र हवाई इन्धनमा प्रति लिटर
१९ रुपैयाँ छ पैसा बढेर आएको छ ।

नयाँ मूल्यसूचीअनुसार पेट्रोल र डिजेलको मूल्य काठमाडौँ, पोखरा र दिपायलमा प्रति लिटर र २०० पुगेको छ । सुर्खेत र दाङमा र १९९ कायम भएको छ । त्यस्तै, चारआली, विराटनगर, जकपुर, अमलेखगञ्ज, भलवारी, धनगढी र वीरगञ्जमा १९७ रुपैयाँ ५० पैसा पुगेको छ ।

खाना पकाउने एलपी ग्यासको मूल्य भने यथावत् राखिएको निगमले जनाएको छ । यसअघि पेट्रोल प्रति लिटर रु ११७ र डिजेल /मडिटेल् प्रति लिटर रु ११५ रहेको थियो । पेट्रोलिएम पदार्थको खुद्रा बिक्री मूल्य समायोजन गर्दा पनि निगमलाई पाक्षिक रूपमा रु एक अर्ब ४९ करोड बराबरको घाटा हुने जारी विज्ञप्तिमा उल्लेख छ ।

दुई नामथर, जन्ममिति फरक परेता पनि व्यक्ति एउटै भएको सूचना

सर्वसाधारणमा यो सुचना सुविन गरिन्छ कि पाया जिल्ला साविकको भडैया गाविस-४ हाल माथिल्लो गोपालिका-४ निवासी भारतीय भु.पू. सैनिक नं. 5040928 F आ हलदार गरि बहादुर भारती (ना.प्र.मा निर बहादुर सारा) को श्रीमतिको नाम विट्ठल र पत्थन पट्टीमा कान्तीसार मजारी र जन्म भिति सन् १९६० जुलाई १ (२०१४/०३/०१) र नेपाली नागरिकता प्रमाणपत्रमा कान्तीसार सार मर, जन्म भिति ०३/०१/७२ (सन् १९६२ सेप्टेम्बर ०३) उल्लेख भएको र निजको पतिको भारतीय पत्थन अभिलेखमा फरक-फरक नामधर, जन्मभिति भएतापनि उपरोक्त पत्थन एउटै हो भनि प्रमाणपत्रबाट देखिन आएकोले सोही हलदारी सर्वसाधारण सबैमा सुविन गरिन्छ ।

दुई नामथर, जन्ममिति फरक परेता पनि व्यक्ति एउटै भएको सूचना

सर्वसाधारणमा यो सूचना सुविध गरिन्छ कि पात्या जिल्ला साविकको नगरमन्तलेस गाविस-१ हाल बनवासकाठी नरुपपाँचका-३ विचारी भारतीय भू.प. सैक नं. 5037933H/Nb/sub का जुड बहादुर थापा (ना.प्र.मा जुड बाद्धर बनाले थापा) को श्रीमतिको नाम स्टिलरल र प्येनन पदमा भिमा कुमारी र जन्म मिति सन् १५४४ जुलाई १, (२०११/०३/०१) र मेघाली नगरिकता प्रमाणपत्रको आधारमा भनेर भैम कुमारी थापा, जन्म मिति २०१०/०६/१० (सन् १५४३ सेप्टेम्बर २६) उल्लेख भएको र विजको पतिको भारतीय प्येनन अभिलेखमा फरक-फरक नामको, जन्ममिति भट्टनापिन उपरोक्त व्यक्ति एउटै हो भनी प्रमाणहस्त दिने आगारको सूची बहोदर सर्वसाधारण पत्रको सुविध गरिन्छ ।

हरेक प्रहरका ताजा समाचारका लागि www.shitalpati.com क्लिक गर्नहोस् ।

* ज्ञानचेतना दैनिकको आधिकारीक वेबसाईट
शित्तलपाटी .कम
 www.shittalpati.com डिजिटल पत्रिका

